

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 9C/389/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115224550
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Rastislav Sikorjak
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2016:8115224550.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov samosudcom JUDr. Rastislavom Sikorjakom v právnej veci žalobkyne: C. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX G., proti žalovanému: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, IČO: 35 724 803, právne zastúpeného Tomáš Kušnír, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, 851 01 Bratislava, IČO: 36 613 843o určenie neplatnosti Dohody o zrážkach zo mzdy + PO, takto

rozhodol:

I. Žalobu zamietá.

II. O náhrade trov konania rozhodne súd do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

odôvodnenie:

Návrhom došlým súdu dňa 25.09.2015 sa žalobca domáhal určenia neplatnosti Dohody o zrážkach zo mzdy.

Žalobca uviedol, že s právnym predchodcom žalovaného - VÚB bankou a.s. uzavrel dňa 14.03.2007 Zmluvu o poskytnutí flexipôžičky, ktorej súčasťou bola aj Dohoda o zrážkach zo mzdy.

Žalovaný ako veriteľ požiadal listom zo dňa 21.09.2015 zamestnávateľa žalobcu, aby na základe Dohody o zrážkach zo mzdy vykonával zrážky zo mzdy žalobcu.

Právna argumentácia žalobcu o neplatnosti Dohody bude uvedená nižšie.

Žalovaný sa k žalobe vyjadril na pojednávaní konanom dňa 14.01.2016, kde uviedol, že na požadovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem a keďže Dohoda o zrážkach zo mzdy kopíruje zákonné ustanovenia, tak preskúmaná nemôže byť.

Súd vo veci vykonal dokazovanie listinami tvoriacimi spis a s prihliadnutím na tvrdenia účastníkov konania zistil nasledujúce:

VÚB a s. ako veriteľ a žalobca ako dlžník uzavreli dňa 14.03.2007 Zmluvu o poskytnutí flexipôžičky, ktorá v článku II. bode 6. obsahovala Dohodu o zrážkach zo mzdy.

Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k nasledujúcim právnym záverom:

Námietky žalobcu

Námietka nedostatku zákonných náležitostí Dohody o zrážkach zo mzdy - žalobca argumentuje právnou úpravou § 5a ods.1 písm.a) zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom rovnako formulované

žaloby sa zvyknú odvolávať aj na rozsudok KS v Nitre sp. zn. 25CoPr/5/2014, ktorým bol potvrdený rozsudok OS Nitra sp. zn. 7Cpr/3/2013. Súd v Nitre uviedli nasledujúce:

„Súd preskúmal obsah dohody o zrážkach zo mzdy a dospel k záveru, že predmetná dohoda neobsahuje poučenie žalobkyne o dôsledkoch jej uzavretia a možnosti ju odmietnuť tak, ako to stanovuje § 5a ods.1 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, a preto je takéto zabezpečenie uspokojenia pohľadávky zo spotrebiteľskej zmluvy neprípustné. Novelizácia uvedeného zákona vykonaná zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 01. mája 2014 nemá k ustanoveniu § 5a ods. 1 písm. a) prechodné ustanovenie a preto je podľa názoru súdu aplikovateľná aj v danej veci.

Dôkazom toho je aj novela - zákon č. 102/2014, ktorým bol doplnený zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa o § 5a s nadpisom - Zabezpečenie záväzkov spotrebiteľa.

Podľa citovaného ustanovenia - § 5a ods. 1: „Nepripustné je zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy a) dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby, ibaže táto dohoda bola uzavretá vo forme osobitnej listiny, spotrebiteľ bol poučený o dôsledkoch jej uzavretia a mal možnosť ju odmietnuť, alebo b) zmenkou alebo šekom.“ Ustanovenie nadobudlo účinnosť 01. 05. 2014.

Novela obsahuje aj prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. mája 2014 v § 29 b. Podľa neho: „Ustanoveniami § 5a ods. 1 písm. b/ a ods. 2 až 4 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky vzniknuté pred 1. májom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 30. apríla 2014.“

Aj v prípade § 5a ods. 1 písm. a/ Zákona o ochrane spotrebiteľa, tak aj v prípade § 52 ods. 2 posledná veta OZ chýbajú prechodné ustanovenia k týmto úpravám. Toto ustanovenie, ako aj § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. nadobudlo účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých sú súčasťou, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Platí preto aj v prípade §5a ods. 1 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z.z., že od jeho účinnosti (01.05.2014) sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.“

Procesný súd uvádza, že rozhodnutím KS v Nitre žiadnym spôsobom viazaný nie je, nesúhlasí s ním ani argumentačne a zastáva názor, že je vyjadrením nepochopenia časového stretu právnych predpisov.

Zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z.z. bol skutočne s účinnosťou od 01.05.2014 doplnený o § 5a ods.1, podľa ktorého - Nepripustné je zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy a) dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby, ibaže táto dohoda bola uzavretá vo forme osobitnej listiny, spotrebiteľ bol poučený o dôsledkoch jej uzavretia a mal možnosť ju odmietnuť, alebo b) zmenkou alebo šekom.

V § 29b sa uvádza - Ustanoveniami § 5a ods. 1 písm. b/ a ods. 2 až 4 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky vzniknuté pred 1. májom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 30. apríla 2014.

Podľa ÚS ČR sp. zn. II.ÚS 3391/11 ze dne 15.12.2011 - Dle závěru Ústavního soudu je zbytečné se zde institutem zpětné účinnosti podrobně zabývat, neboť o retroaktivitu v dané věci vůbec nejde. Vzhledem k absenci přechodných ustanovení obecné soudy postupovaly dle základního pravidla o časové působnosti právních norem, které zásadně nepůsobí nazpět.

Podľa NS ČR sp. zn. 21 Cdo 3612/2014 - Právní teorie a praxe rozeznává zpětnou účinnost pravou (pravou retroaktivitu) a nepravou (nepravou retroaktivitu). O pravou zpětnou účinnost (pravou retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu (poměru) a práv a povinností účastníků (stran) z tohoto vztahu (poměru) také v případě, kdy právní vztah (poměr) nebo práva a povinnosti z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. Nepravá zpětná účinnost (nepravá retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy (poměry) vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů (poměrů) a práva a povinnosti z těchto vztahů (poměrů), vzniklé před účinností nového právního předpisu, se spravují dosavadní právní úpravou.

Pravá zpětná účinnost není v českém právním řádu přípustná, neboť k definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů (poměrů) v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz pravé zpětné účinnosti právních předpisů; tento zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného vyjádřen v čl. 40 odst. 6 Listiny, lze pro ostatní právní odvětví (včetně právní úpravy soukromoprávních poměrů) dovodit z čl. 1 Ústavy (srov. např. právní názor uvedený v nálezech pléna ÚS z 28. 2. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95 <<http://www.beck-online.cz/bo/>

document-view.seam?documentId=njptcojzgzpctcns7ovzw4>, č. 16/1996 USn; a ze 4. 2.1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 <<http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojzgzpctcns7ovzw4>>, č. 63/1997 Sb. <<http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=onrf6mjzhe3v6nr7>>). Podľa ÚS SR sp. zn. Pl. ÚS 67/07 - Za nepravú retroaktivitu ústavný súd považuje stav, v ktorom nová právna úprava nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia jej účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (PL. ÚS 38/99, PL. ÚS 28/00, PL. ÚS 25/05). O nepravú retroaktivitu ide v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (PL. ÚS 3/00, PL. ÚS 28/00, PL. ÚS 25/05).

Stanovisko Útvary dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska z 21. apríla 2015 č. 1/2015 k použitiu Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských obchodných vzťahoch, bod 19 - Ústavne konformná interpretácia (zásada zákazu retroaktivity) z každej normy robí normu pôsobiacu iba do budúcnosti. Pokiaľ zákonodarca chce, aby norma pôsobila aj na vzťahy, ktoré vznikli v minulosti, musí tak urobiť dostatočne jasným spôsobom, ideálne zavedením nového režimu a mechanizmu uplatnenia týchto práv. Toto upresňuje čl. 9 ods. 4 Legislatívnych pravidiel vlády, podľa ktorého „Vplyv navrhovaného zákona na právne vzťahy upravené doterajším zákonom treba do návrhu zákona zaradiť do časti označenej nadpisom „Prechodné ustanovenia“. To isté platí, ak časť ustanovení má časovo obmedzenú platnosť.“ Preto pokiaľ pre dotknuté ustanovenie chýba takáto úprava časovej pôsobnosti, máme za to, že uvedené ustanovenie sa použije iba na právne vzťahy, ktoré vznikli najskôr 1. apríla 2015. Právne vzťahy vzniknuté pred 1. aprílom 2015 sa budú naďalej posudzovať podľa dovtedy platných predpisov.

ÚS ČR II. ÚS 37/04 - Ústavní konformitou retroaktivity práva se ve své judikatuře zabýval jak Ústavní soud ČSFR, který konstatoval, že principy právního státu vyžadují u každého možného případu retroaktivity jeho výslovné vyjádření v ústavě nebo v zákoně s cílem vyloučit možnost retroaktivní interpretace zákona a zároveň vyžadují v zákoně vyřešit s retroaktivitou spjaté důsledky tak, aby nabytá práva byla řádně chráněna (viz náleží sp. zn. Pl. ÚS 78/92, Sbíрка usnesení a nálezů ÚS, 1992, č. 15), tak opakovaně i Ústavní soud ČR, který v náleží sp. zn. Pl. ÚS 21/96 (publ. in Sbíрка nálezů a usnesení ÚS, sv. 7, č. 13, vyhlášeném pod č. 63/1997 Sb.), podrobil princip retroaktivity analýze a zabýval se otázkou možných výjimek z nepřípustnosti retroaktivity právních norem. V něm mimo jiné uvedl, že obecně v případech časového střetu staré a nové právní normy platí nepravá retroaktivita. Vznik právních vztahů existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony se (však) řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tedy princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání. Zrušení staré a přijetí nové právní úpravy je nutně spjato se zásahem do principů rovnosti a ochrany důvěry občana v právo. Dochází k tomu v důsledku ochrany jiného veřejného zájmu či základního práva a svobody. Platí tu zároveň maxima, prikazující v případě omezení základního práva, resp. svobody, šetřit jeho podstatu a smysl (čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod).

Podľa procesného súdu ustanovenie § 5a vyriešilo časový stret právnych noriem ústavne súladným spôsobom a to tzv. nepravou retroaktivitou. Už z tohto ustanovenia argumentom a contrario (dôkazom opaku) vyplýva, že ak zákonodarca pri ustanovení § 5a ods.1 písm.a) neustanovil na rozdiel od ustanovení iných nepravú retroaktivitu, tak uvedená právna norma môže pôsobiť iba do budúcnosti a na právne vzťahy vzniknuté po jej účinnosti. Nemožno sa preto absolútne stotožniť s uvedeným rozhodnutím KS v Nitre, ktorý pri absencii prechodného ustanovenia pri hmotnoprávnej norme, vychádza z pravej retroaktivity. Podľa tohto názoru teda v prejednávanej veci mal mať veriteľ v roku 2007 keď bola uzavretá Dohoda o zrážkach zo mzdy „čarovnú guľu“ a do tejto Dohody inkorporovať aj požiadavky zákona, ktorý sa stal účinným o 8 rokov neskôr. Takýto výklad považuje súd za absurdný a neprijateľný. Ustanovenia § 5a ods.1 písm.a) zákona č. 250/2007 Z.z. sa preto vzťahuje iba na Dohody o zrážkach zo mzdy uzatvárané po nadobudnutí jeho účinnosti ale aj na zabezpečenie pohľadávky, ktorá vznikla pred jeho účinnosťou.

Aj v prípade, ak by sa aplikovala nepravá retroaktivita, platnosť Dohody o zrážkach zo mzdy z hľadiska jej náležitostí, by sa posudzovala podľa práva platného v čase jej vzniku.

Procesný súd teda uzatvára, že náležitosti právneho úkonu - Dohody o zrážkach zo mzdy je nutné posudzovať podľa právnej úpravy platnej v čase jeho vzniku, teda ku dňa 14.03.2007.

V súvislosti a argumentáciou žalobcu pripomienkami Európskej komisie vo veci sp. zn. C - 30/12, procesný súd uvádza, že ide iba o názor tohto orgánu, ktorý sa zatiaľ v rozhodovacej praxi SDEÚ neprejavil. Napriek tomu, že tieto pripomienky sú z 02.05.2012 a slovenský zákonodarca ich mal k dispozícii, nedošlo v samotnej právnej úprave zrážok zo mzdy a jej uplatnenia (čo bolo Európskou komisiou vytýkané) uvedenej v § 551 OZ k žiadnej zmene, z čoho vyplýva, že tam uvedenú úpravu považuje zákonodarca za zákonnú a súladnú aj s právom EÚ.

Aj zmena daná § 5a ods.1 písm.a) zákona č. 250/2007 Z.z. žiadnym spôsobom nereaguje na pripomienky Komisie, teda na situáciu, že zrážky zo mzdy sa realizujú zamestnávateľom na základe jednostranného úkonu veriteľa.

Podstata zamietnutia žaloby, napriek vyššie uvedenej reakcii na námietky žalobcu, je však v tom, že na požadovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem.

Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem, považuje súd za potrebné uviesť, ako je tento chápaný v konštantnej judikatúre (pri rovnakej právnej úprave) NS SR a NS ČR.

NS SR sp. zn. 4 M Cdo 8/2012 - Určovací návrh (§ 80 písm. c/ O.s.p.) má predovšetkým preventívny charakter - jeho účelom je spravidla poskytnúť ochranu právam navrhovateľa skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva [určovací návrh preto vo všeobecnosti nie je opodstatnený tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste návrh na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.)]. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takéhoto návrhu, musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa návrhu na plnenie). Pre navrhovateľa to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosť, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi: odporcom je popieraná existencia (neexistencia) práva, či právneho pomeru u navrhovateľa, teda je tu stav, že právo resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi); jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia navrhovateľa, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom; jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Nejde tu o samotný určovací návrh, ale o to, čoho (akého určenia) sa navrhovateľ domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti navrhovateľovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľa predpokladá teda posúdenie, či podaný určovací návrh je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem navrhovateľa na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním návrhu a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak navrhovateľ neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie návrhu. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že ten-ktorý určovací návrh nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Návrh na určenie práva bol aj v minulosti svojou povahou návrhom preventívnym, u ktorého sa viac než u návrhov (žalôb) na plnenie dbalo, aby nedošlo k jeho zneužitiu a prísne sa selektovala jeho prípustnosť.

Súdna prax za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považuje aj návrh na určenie neplatnosti zmluvy, hoci sa ním priamo neurčuje existencia či neexistencia práva, resp. právneho vzťahu. Zároveň rešpektuje názor, že ak vyslovením neplatnosti sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 98/2004). Ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva. Určenie neplatnosti zmluvy nemusí znamenať, že účastník je nositeľom práva, ktoré mu malo v dôsledku zmluvy zaniknúť alebo že nie je nositeľom práva, ktoré mal zmluvou nadobudnúť, pretože

právo mu mohlo zaniknúť na základe inej právnej skutočnosti, prípadne ho mohol nadobudnúť iným spôsobom. Ak súd rozhodne o tom, že zmluva je neplatná, týmto deklaratórnym súdnym rozhodnutím sa teda spravidla neriešia všetky otázky sporu, predovšetkým s konečnou platnosťou otázka, komu právo patrí.

NS SR sp. zn. 7Cdo/146/2013 - Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takéhoto určovacího návrhu, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaný návrh je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany navrhovateľovho práva, či sa ním môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie. Určovací návrh je spravidla prípustný pri spornosti práv (právných vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci návrhu môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 98/2004 (na ktorý poukázal aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006 <aspi://module='JUD'&link='JUD33779SK'&ucin-k-dni='30.12.9999'/>, a ktorý opätovne pripomenul v uznesení sp. zn. 3 Cdo 36/2007) uviedol, že ak právna otázka platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo povinnosti, nie je daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky. Stav ohrozenia práva navrhovateľa alebo neistota v jeho právnom postavení sa samotným vyriešením tejto (iba predbežnej) otázky definitívne neodstráni; želaný stav sa dosiahne až určením, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo (povinnosť).

NS ČR sp. zn. 32 Cdo/3962/2010 - Žaloba o určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. není opodstatněna rovněž tehdy, má-li požadované určení jen povahu předběžné otázky ve vztahu k posouzení, zda tu je či není právní vztah nebo právo, a to zejména tehdy, jestliže taková předběžná otázka neřeší nebo nemůže řešit celý obsah nebo dosah sporného právního vztahu nebo práva. Stav ohrožení práva žalobce nebo nejistota v jeho právním postavení se totiž v takovém případě neodstraní toliko tím, že bude vyřešena předběžná otázka, z níž bez dalšího právní vztah (právo) významný pro právní poměr účastníků ještě nevyplývá, ale až určením, zda tu právní vztah nebo právo je či není. Nejvyšší soud tak již v rozhodnutí R 68/2001, správně zmíněném odvolacím soudem (a předtím například v rozsudku ze dne 20. března 1996, sp. zn. 2 Odon 50/96, publikovaném v časopise Soudní rozhledy číslo 5, ročník 1996, strana 113), uzavřel, že pokud právní otázka (platnost smlouvy), o níž má být rozhodnuto, má povahu předběžné otázky ve vztahu k existenci práva nebo právního vztahu (vlastnictví), není dán právní zájem na určení této předběžné otázky, lze-li žalovat přímo na určení existence práva nebo právního vztahu.

Při respektování těchto závěrů, považuje dovolací soud závěr odvolacího soudu, že žalobce nemá naléhavý právní zájem na určení neplatnosti ručitélského prohlášení, neboť jde o posouzení předběžné otázky, zda tu je ručitélský závazek, za správný.

Argumentace dovolatele neobstojí právě v situaci, kdy je ručitélské prohlášení shledáno platným, aniž by se soud zabýval i vznikem a existencí hlavního závazku zajištěného ručitélským prohlášením, to znamená posouzením platnosti právního úkonu, jímž byl hlavní závazek založen a zjištěním, zda tento hlavní závazek stále trvá. Ručitélský závazek jako závazek akcesorický vzniká a trvá pouze za předpokladu, vznikl-li a trvá-li závazek hlavní. Proto právě v případě, kdy je žalováno o určení neplatnosti ručitélského prohlášení a nikoliv o určení existence ručitélského závazku, a kdy soud posuzuje jen platnost ručitélského prohlášení, aniž by se zabýval i otázkou, zda platně vznikl (soud prvního stupně se zabýval jen zjištěním okamžiku vzniku smlouvy o úvěru) a existuje hlavní závazek, jako tomu bylo v projednávané věci, nevypovídá rozhodnutí o zamítnutí žaloby o určení neplatnosti ručitélského prohlášení nic o tom, zda ručitélský závazek existuje. Důvodem neexistence tohoto závazku totiž může být i to, že hlavní závazek nevznikl nebo již - způsobem předvídaným zákonem - zanikl.

NS SR sp. zn. 4Cdo/89/2007 - V súvislosti s otázkou existencie naliehavého právneho záujmu pri žalobe o určenie neplatnosti záložnej zmluvy dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žaloba o určenie v zmysle § 80 písm.c/ O.s.p. nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak má požadované určenie len povahu predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie právny vzťah alebo právo, a to najmä vtedy, ak takáto predbežná otázka nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah alebo dosah sporného právneho vzťahu alebo práva. Stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistota v jeho právnom postavení sa totiž v takomto prípade neodstráni iba tým, že bude vyriešená predbežná otázka, z ktorej bez ďalšieho vzťah (právo) významný pre právny pomer účastníkov ešte nevyplýva, ale až určením, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je.

Pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností, právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom, za tejto situácie predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či na nehnuteľnostiach žalobcu (ako záložcu) viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo. Aj keby záložná zmluva bola neplatným právnym úkonom, nemôže prípadné určenie jej neplatnosti viesť k odstráneniu právnej neistoty žalobcu alebo k zamedzeniu ohrozenia jeho práva. Určením neplatnosti záložnej zmluvy nemusí byť bez ďalšieho postavené na isto, že vôbec nevzniklo záložné právo, a na druhej strane na základe platnej záložnej zmluvy nemusí vždy vzniknúť záložné právo k nehnuteľnostiam, aj keď bolo vložené do katastra nehnuteľností. Záložná zmluva nie je neplatná len preto, že nevznikla pohľadávka, ktorú má zabezpečovať záložné právo založené na tejto zmluve (napríklad preto, že nedošlo k uzavretiu zmluvy, podľa ktorej by mala pohľadávka vzniknúť, alebo preto, že takáto zmluva je neplatná a pod.). A aj keď je záložná zmluva platným právnym úkonom, záložné právo nevznikne, ak nevznikla pohľadávka, ktorú má záložné právo zabezpečovať.

Vzhľadom na to, že určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi, nemôže byť na takomto určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm.c/ O.s.p. Stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistotu v jeho právnom postavení možno preto odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo, prípadne, ak už došlo k realizácii záložného práva, určením, či tu je alebo nie je iné právo (napr. vlastnícke).

Pre prejednávajúcu vec vychádzajúc z vyššie citovanej judikatúry týkajúcej sa určovacích žalôb všeobecne ale aj určovacích žalôb vo vzťahu k zabezpečovacím inštitútom vyplýva, že na určení neplatnosti Dohody o zrážkach zo mzdy nie je daný naliehavý právny záujem. Požadované určenie je totiž iba predbežnou otázkou k určeniu, či tu zabezpečenie záväzku z úveru je alebo nie je. Požadované určenie tak neumožňuje posúdiť existenciu zabezpečovacieho záväzku a jeho trvania, keďže sa má týkať iba otázky (ne)platnosti Dohody o zrážkach zo mzdy. Ak by súd určil, že Dohoda o zrážkach zo mzdy je platná (resp. žalobu o určenie jej neplatnosti zamietol) samo osebe by to nič nevypovedalo o tom, či zrážky zo mzdy vykonávať možno alebo nie (a práve uvedené je podstatou žaloby). Aj keby totiž Dohoda o zrážkach zo mzdy bola platná, zabezpečenie záväzku by platne vzniknúť nemuselo (ak platne nevznikol záväzok) alebo by už neexistovalo (napr. z dôvodu zániku záväzku splnením alebo iným spôsobom. Súd analogicky poukazuje na závery judikatúry, že: „Ak neexistuje pohľadávka, ktorá má byť zabezpečená záložným právom, nie je to dôvodom neplatnosti záložnej zmluvy; táto okolnosť má za následok, že záložné právo napriek platnosti záložnej zmluvy nevznikne (NS ČR - 21 Cdo/957/2001)“.

Súd teda uzatvára, že prejednávanej žalobe nebolo možné vyhovieť.

O náhrade trov konania rozhodne súd do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia písomne v 3 vyhotoveniach na Okresný súd Prešov, pričom odvolanie musí mať náležitosti uvedené v ust. § 205 ods. 1 a 2 O. s. p..

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.